

Roślinność szuwarowa i wodna Jeziora Zbąszyńskiego

Roślinność szuwarowa oraz wodna odgrywa bardzo ważną rolę w każdym zbiorniku wodnym. Od strony lądu stanowi ona naturalny filtr, który zatrzymuje spływające wraz z wodami powierzchniowymi związki azotu i fosforu. Z kolei rośliny występujące w toni wodnej, aby móc rosnąć i rozwijać się, wbudowują w swoje tkanki biogeny (a więc związki azotu i fosforu). Oba te procesy zmniejszają łączny ładunek pierwiastków biogennych w toni wodnej zmniejszając tym samym tempo wzrostu glonów oraz sinic. Należy tutaj pamiętać, że mętny stan wody w Jeziorze Zbąszyńskim wiąże się z nadmiernym wzrostem sinic wywołanym z kolei zbyt dużą ilością biogenów. Natomiast nadmierny dopływ związków azotu i fosforu może wiązać się z: przepływającą rzeką Obrą, nawozami spływającymi powierzchniowo z pól otaczających zbiornik oraz ze ściekami komunalnymi nielegalnie odprowadzanymi do jeziora.

Zbiornik charakteryzuje się zdecydowaną dominacją roślinności szuwarowej nad roślinnością wodną. Niewielki udział roślin zanurzonych jest konsekwencją m.in. wspomnianego wcześniej nadmiernego wzrostu sinic i wynikającej z tego małej ilości światła w wodzie. To zjawisko wskazuje na wysoki stan trofii jeziora, dlatego że w toni wodnej następuje zbyt duża koncentracja biogenów. Niestety zbiornik, zwłaszcza tak płytki, w takiej sytuacji sam nie może sobie poradzić i

Pałka szerokolistna (*Typha latifolia*) (Fot. M. Pełechatv)

należy mu w jakiś sposób pomóc. Pomoc ta może polegać na ingerencji w naturalne procesy zbiornika zmierzające do poprawienia jakości wody, co nazywamy rekultywacją zbiornika.

Dominującą w Jeziorze Zbąszyńskim roślinność szuwarową dzielimy na szuwar właściwy i szuwar turzycowy.

nibyciborowatą (*Carex pseudocyperus*),

Trzcina pospolita (*Phragmites australis*)
(Fot. M. Petechaty)

Szuwar właściwy najbardziej rozbudowany jest w północnej części zbiornika. Przeważa tu obecność trzciny pospolitej (*Phragmites australis*) i pałki wąskolistnej (*Typha angustifolia*), co świadczy o postępującym procesie zarastania zbiornika. Ponadto w zachodniej części jeziora można znaleźć: oczeret jeziorny (*Scirpus lacustris*), w południowo – zachodniej: pałkę szerokolistną (*Typha latifolia*), a w południowej: mannę mielec (*Glyceria maxima*), tatarak zwyczajny (*Acorus calamus*), ponikło błotne (*Eleocharis palustris*) i jeżogłówkę gałęziastą (*Sparganium erectum*). W zbiorniku dosyć często można spotkać kosańca żółtego (*Iris pseudoacorus*) oraz marka szerokolistnego (*Sium latifolium*). Szuwar właściwy tworzy tutaj mniej lub bardziej zwarty pas roślinności otaczający prawie cały zbiornik, który przerywany jedynie gdzieś tam tworzy naturalne lub sztuczne zatoczki.

Szuwar turzycowy najlepiej rozwija się po zachodniej stronie jeziora. Reprezentowany jest przez: turzycę brzegową (*Carex riparia*), turzycę szaleją (szalej) jadowitą (*Cicuta virosa*), turzycę prosowatą (*Carex paniculata*), turzycę sztywną (*Carex elata*), turzycę błotną (*Carex acutiformis*) oraz turzycę zaostrzoną (*Carex gracilis*).

Grzybień biały (*Nymphaea alba*) (Fot. T. Kałuski)

Roślinność wodna występuje w postaci roślinności o liściach pływających oraz roślinności zanurzonej.

Roślinność o liściach pływających zlokalizowana jest głównie w północnej i południowej części jeziora, które są mniej narażone na wiatr i falowanie. Rosną tutaj grążel żółty (*Nuphar lutea*) i grzybień biały (*Nymphaea alba*), które tworzą piękne, zwłaszcza wiosną i latem, żółte i białe płaty.

Roślinność zanurzona zajmuje znaczne powierzchnie jedynie w północno – zachodniej części jeziora. Jest reprezentowana przez: rdestnicę grzebieniastą (*Potamogeton pectinatus*), rdestnicę połyskującą (*Potamogeton lucens*), rogatek krótkoszyjkowy (*Ceratophyllum submersum*) oraz wywłócznik kłosowy (*Myriophyllum spicatum*). Niewielki udział roślin zanurzonych w jeziorze jest konsekwencją konkurencji tej roślinności z glonami o światło i pierwiastki biogenne.

Rośliny, które tu występują preferują warunki wysokiej trofii.

Niestety ze względu na postępującą eutrofizację Jeziora Zbąszyńskiego obserwujemy bardzo niekorzystną dla zbiornika tendencję silnego zwiększania powierzchni roślinności szuwarowej oraz zmniejszającej się powierzchni zbiorowisk roślin pływających i zanurzonych.

Wywłócznik kłosowy (*Myriophyllum spicatum*)
(Fot. M. Pełechaty)

Opracowała: mgr Izabela Kałuska
Opiniował: dr hab. Mariusz Pełechaty (prof. nadzw.)